

Vidi Doktori: I. S. Grdiša, I. Koritić

Redosljed podizanja

Poštovani,
koristim prijenosno računalo MSI GX610. Problem mi se javio prilikom bootanja sa CD-a jer je u BIOS-u na prvom mjestu bootanje sa hard diska, a ne mogu promijeniti redosljed bootanja, tj. ne mogu namjestiti da

MSI GX610: Jedan od najboljih *gamerskih* prijenosnika na tržištu.

boota prvo sa CD-a. Ne znam što se događa jer taj problem nisam prije imao pošto sam prije 3 mjeseca podigao XP SP3. Pomozite ako znate. Pozdrav

Redosljed podizanja sustava se mijenja u BIOS-u (kod paljenja laptopa pritiskom na tipku Del), no to vjerojatno znate. Ako iz nekog razloga to ne možete učiniti, probajte vratiti standardne postavke BIOS-a, a u krajnjem slučaju nadogradite BIOS (ili ubacite zadnji postojeci BIOS). Više informacija možete pronaći na stranici proizvođača matične ploče.

Upravitelj zadataka

Donedavno mi je radio "upravitelj zadataka" (Ctrl+Alt+Del) na Win XP, ali sada dobijem poruku da ga je onemogućio administrator i ne znam gdje se omogućuje rad upravitelja. Molim pomoć. Lijep pozdrav i mnogo hvala.

Upravitelj zadataka o(ne)mogućujete na sljedeći način: Start->Run->gpedit.msc. U prozoru koji se otvori idete sljedećim redosljedom: User Configuration -> Administrative Templates -> System -> Ctrl+Alt+Delete Options. U tom prozoru dvostrukim klikom otvorite Remove Task Manager te podesite na Disabled. Ponovno pokrenite računalo i sve bi trebalo biti u redu.

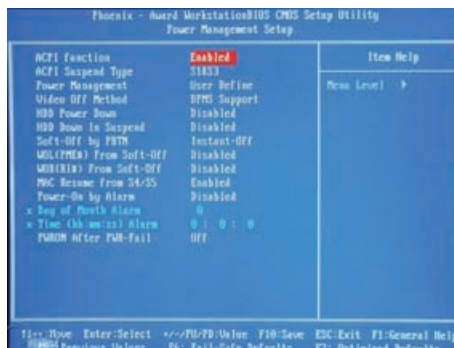
Ne reagira na napon

Pozdrav doktore. Imam problem s laptopom. Kada se priključi u struju, sam počinje podizati sustav, ali ga ne podigne, nego neprestano vrti iz početka. Probao sam drugi adapter, ali ništa se nije promijenilo. Što bi moglo biti? Hvala.

Niste nam napisali o kojem se modelu laptopa radi, no vjerojatno se radi o problemu fizičke prirode. Eventualno provjerite u BIOS-u opcije za Power Management i probajte vratiti postavke na Default vrijednosti, no ako to ne upali, laptop će morati na servis.

Small Business Server

Poštovani Vidi Doktore, nadam se da ćete bar malo ublažiti moje čuđenje i dilemu! Naime, imam problem sa Small Business Serverom 2003. Inače, radim kao sistemski administrator u jednoj maloj firmi i uz sve probleme na koje sam naišao, ovaj me ostavio bez daha. Naš server se gasi svaki dan između 6 i pola 7 ujutro, osim nedjelje i ponedjeljka!?

Power Management BIOS-a: Podesavanje postavki. Ne znate li što radite, vratite postavke na default.

Small Business Server: Nešto se može iščitati i iz log zapisa.

Postoji urbani mit o serveru koji se gasio svakog utorka u 15:00. Rješenje tog mita je bilo uvjeriti tetu čistačicu da ne koristi utičnicu servera. Ukoliko vaše tete čistačice ne dolaze u firmu tako rano ili ne koriste te utičnice, provjerite aplikaciju od UPS-a, postavke samih Windowsa (profile za štednju energije), postavke u BIOS-u. Nešto se sigurno može iščitati i iz Event log zapisa i dati vam neku ideju zašto se to događa.

Naravno, ovaj mit s početka su inženjeri razriješili tako što su fizički došli do servera i čekali da se ugasi tako da vam ne gine jedno vrlo rano ustajanje.

Lite on pržilica

Poštovanje!

Posjedujem optički uređaj LITE-ON DVDRW LH-20A1P i do nedavno je radio normalno, a u zadnje vrijeme neke DVD medije jednostavno ne čita (u Windows Exploreru pokazuje da na mediju nema ništa). Pokušao sam ga otvoriti na sve moguće načine i nikako da proradi, dok za razliku od nekih medija, npr. Vaš Vidijev ili neki drugi, otvori bez greške. Molim Vas, koji bi tu mogao biti problem? Lijep pozdrav i mnogo hvala.

Lite-on pržilica: Ukoliko ne želi čitati pojedine medije, posagnite za nekim od rješenja za čišćenje lasera.

Lite-on je oduvijek glasio kao polu-pouzdan proizvođač optičkih čitača. Kupite neko od rješenja za čišćenje lasera, nadogradite *firmware* (iako to ne bi smio biti problem ako je prije čitalo iste medije) ili jednostavno kupite novi čitač. Jeftini su. :-)

Nema benchmarka i Windows 7

Poštovani doktore, već vam drugi puta pišem, a zaista mi treba odgovor pa mi ga pošaljite na *e-mail*. Računalo me zeza i neće otvoriti ni jedan *benchmark*. I gdje mogu nabaviti Windows 7 betu, a imam modem jer mi u mjestu nemamo ADSL pa ako vi imate, možete li mi vi poslati Windows 7?

Potražite na Googleu vaš model pogona sa dodatkom *firmwarea* i nadogradite.

Razlozi za neotvaranje *benchmarka* mogu biti različiti, jedan od čestih je problem s pogonskim programima grafičke kartice ili nekog drugog dijela računala. Naravno, tu je i Windows faktor, možda vam smeta neka antivirusna aplikacija ili neki drugi oblik zaštite. Windows 7 više nije službeno raspoloživ i Vidi ga nema dozvolu distribuirati, no ako ste "sivi" po naravi, možete ga pronaći na raznim torrent stranicama.

Nepodnošljivi spam

No, evo opet! To više nije za podnositi. Stalno dobivam nekakve *e-mailove* "lord Alen" vi ste bla bla bla... Znaš li ti doktore kako to mogu spriječiti? Molim te jer ću poluditi. Imam još jedno pitanje. Zašto moj PC neće učitavati prazne DVD-ove i CD-ove?

Postoji mit o serveru koji se gasio utorkom u 15.00. Rješenje - neka osoblje zaobilazi utičnice

1) Spam poštu možete spriječiti samo ukoliko vaš *e-mail* klijent to podržava. Radi li se o zasebnoj aplikaciji (tipa Outlook, Eudora, Bat...) imate integrirane junk i Spam filtere koje obično možete aktivirati desnim klikom na problematični *mail* i odabirom odgovarajuće opcije iz izbornika. Možete i pribaviti neku aplikaciju (npr. Kaspersky Internet Security). Ako se pak radi o *mail* servisu na *webu* (Hotmail, Yahoo, Gmail...) imate gotovo identičnu proceduru, osim što umjesto desnim klikom kliknete na gumb na stranici naziva "Mark as Spam/Junk" ili slično. To neće u potpunosti riješiti vaš problem, ali će vam uvelike olakšati život. Gmail je poznat po vrlo dobrom Spam filteru koji to radi bez posebnog utjecaja korisnika.

2) Kako to mislite neće učitavati prazne medije? Ako je medij prazan ili će se pokazati kao prazan ili će javiti grešku. Ako vam pak niti aplikacije za snimanje ne prepoznaju prazne medije, problem može biti u medijima loše kvalitete ili vaš optički pogon ima prestaru inačicu *firmwarea*. Potražite na Googleu vaš model pogona sa dodatkom "firmware" te nadogradite po uputama.

Clone Spiderman

Pozdrav. Dobio sam *clone* igricu Spiderman za klinca i ne mogu je pokrenuti. Skinuo sam s Interneta Daemon Tools, ali na disku su samo

Windows 7: Iako još u beti, već su se pokazali kao stabilniji i brži te pouzdaniji OS od svog prethodnika, Viste.

rar fileovi. Ako mi možete pomoći, bio bih vam zahvalan. Miro.

Igru, ne igricu. RAR datoteke sadrže vašu igru u kompresiranom formatu, slično kao i ZIP. Kako biste mogli pristupiti podacima unutar RAR datoteka, treba vam aplikacija WinRAR (www.rarlab.com).

Anonimnost na netu

Pozdrav. Zanima me program koji može osigurati anonimnost na Internetu i koji su to programi. Hvala.

Potpuna anonimnost na Internetu je nemoguća. Većina vatrozidova vam može osigurati zaštitu od ostalih korisnika i malicioznih *web* stranica, no ukoliko želite maksimalnu privatnost, preporučujemo Anonymizer (www.anonymizer.com). Za anonimnost pri slanju *e-mailova*, provjerite http://www.emailprivacy.info/remailers_list.

Problematični driveri

Poštovani doktore, imam pitanje. Znae li možda problem moga računala? Instalirao sam sve inačice XP-a i Viste i računalo jednostavno ne radi. Nakon instalacije *drivera*, on zablokira i više ne mogu ništa raditi, a ovi u servisu mi kažu da nije do hardvera, a Windowsi su originalni.

Nakon instalacije kojeg pogonskog programa? Instalirate li najnoviju inačicu? Pokušajte s inačicom koju ste dobili u trenutku kupovine. Pokušajte s pogonskim programima koji se nalaze na Windows Update servisu. Probajte posuditi taj komad hardvera od nekoga tko ga također ima i isprobati ponovno.

U krajnjem slučaju, platite servisu da instaliraju Windowse. Ako uspiju, super za vas, ako ne uspiju, nemojte prihvatiti ispriku "nije do hardvera", nego ih natjerajte da vam identificiraju problem i zamijene problematičan hardver jer ne može biti ni do čega drugoga. Ili je neka komponenta neispravna ili nemate sreće pa su neki dijelovi jednostavno nekompatibilni.

No, prije nego to sve učinite, idite u BIOS i učitajte Failsafe postavke.

PISMO MJESECA

Sony Vaio

Dragi VIDI, Vlasnik sam prilično novoga SonyVaio VGN-CR520E, ali prije par dana su se javili problemi s tipkovnicom. Naime, za vrijeme igranja Football Managera primijetio sam da neke tipke ne rade kako bi trebale. Mislio sam da je to do igre, pa sam izašao, ali sve je ostalo isto. Pokušao sam pronaći pomoć na Internetu, ali savjeti nisu pomogli (postavke u *Regional Settings* i *Update drivera* za tipkovnicu). Imam instaliran Windows XP SP3, a problem s tipkovnicom je taj da pola tipkovnice funkcionira u redu, a pola (od slova U pa nadesno) ne. Tako primjerice, umjesto nekih slova piše brojke (M=0, O=6, itd.), umjesto nekih su znakovi (P=*) , itd. Kada trebam upisati *log in* za

Ovomjesečna nagrada

Logitech torba Notebook 15,4 sleeve i miš V220

Pružna zaštitu, udobnost i praktičnost u jednom - jednostavno rješenje. Logitech 15.4 "Notebook Mouse & sleeve" omogućuje sigurno prenošenje Vašeg prijenosnog računala u bilo kojoj aktovci, torbi ili ruksaku. Dolazi u paketu s V220 bežičnim optičkim mišem za prijenosna računala. I više nego koristan dar za sve mobilne korisnike kojima će prijenosnik s ovim kompletom umnogome biti lakši za prenošenje, ali i korištenje.

Windowse, onda je sve uredi, ali čim sam u Windowsima, više ne radi...Je li reinstalacija OS-a jedino rješenje ovom problemu? Unaprijed Vam Hvala!

Pošto većina prijenosnika nema numerički dio tipkovnice, ostavljena je mogućnost da se dio standardne tipkovnice koristi kao numerička nakon određene kombinacije tipaka. Vama se u Windowsima uključuje Num Lock funkcija koja pretvara taj dio tipkovnice u numerički. Za poč-

etak se prijavite na Windows te isključite Num Lock (za to imate ili posebnu tipku ili se aktivira pomoću Fn tipke). Ako se idući puta problem ponovi, morat ćete u Registry i promijeniti sljedeću postavku: "HKEY_USERS\DEFAULT\Control Panel\Keyboard\InitialKeyboardIndicators". Postavite vrijednost "0" i to će riješiti problem.

Dekodiranje HD-a

Pozdrav. Imam jedno kretensko i jasno pitanje... Posjedujem malo starije računalo (Athlon 3200+, 1 GB DDR400, AGP Radeon x1650 256 MB) s monitorom Samsung SM2253BW. Prilikom puštanja video sadržaja u HD ready (720p) rezoluciji ili višoj, video pomalo zacinje, a zvuk dosta. Zauzeće procesora naravno bude 100%. Upoznat sam s time da Radeonu serije x1300 navise svi odreda podržavaju hardversko enkodiranje HD video zapisa te da mogu rasteretiti procesor dobro. Samo si ne znam to podesiti. Kako to učiniti? Koristim GOM Player i K-Lite Codec Pack.

Imate pravo, računalo vam je malo preslabo za dekodiranje HD video zapisa. U opcijama GOM playera, pod stavkom Video možete odabrati Output type. Ukoliko odaberete Overlay Mixer, GOM player će koristiti mogućnosti vaše kartice kod prikaza slike. Ukoliko odaberete neku od DX9 opcija GOM player će koristiti DirectX ubrzanje. Vidite koja od tih opcija vam nudi najbolje performanse. No nemojte polagati puno nade, ipak se radi o starom računalu.

Konfiguracija do 6.000 kn

Pozdrav, pokušavam sastaviti nekakvu konfiguraciju PC-a, ali mi ne ide. Konkretno me zanima PC za rad u grafičkim programima, obradu

HD Video: Za dekodiranje HD video zapisa potrebno vam je dovoljno snažno računalo.

Vidi i M SAN Grupa nagrađuju!

Tražimo najbolje hardversko pitanje mjeseca!

Posjetite VidiLab.com portal, pronađite rubriku **Vidi Doktor** i pošaljite nam najzabavnije, najsimpatičnije i najzanimljivije pitanje mjeseca! Ovisno o zanimljivosti upita koje primimo tijekom mjeseca, odlučit ćemo o sretnom pobjedniku mjesечne nagrade iznenađenja. Sljedeći mjesec poklanjamo najnoviji **Samsung LCD monitor P2370!**

fotografije i igranje, pa me zanima što biste mi Vi preporučili? Cijena do 6000 kuna.

Kombinacija grafičkih programa i igrice nikada nije bila najsretnije rješenje. Tek Photoshop CS4 omogućuje korištenje grafičkog procesora, a od ostalih ozbiljnijih grafičkih programa (AutoCAD, 3D studio i slični) neki već neko vrijeme nude akceleraciju preko grafičke kartice, ali je to uglavnom bilo limitirano na profesionalne kartice tipa Quadro ili FireGL. Neke aplikacije su pružale podršku tek pomoću raznih dodataka, ne nužno od strane proizvođača. Srećom po vas, današnje grafičke kartice su sve više podržane od strane proizvođača grafičkih aplikacija, tako da ne možete pogriješiti kupite li neku od novijih kartica. Naravno, ako vam je prioritet grafika, a ne igrice, radije kupite radnu stanicu renomiranih proizvođača. Za sve ostalo teško da možete pogriješiti.

Računalo u kiosk modu

Poštovani! Lijepo vas molim da mi odgovorite mogu li i kako postaviti računalo u kiosk mod, ali da kod podizanja sustava odabere naredbu: `iexplore -k \servershareexample.htm`, i starta IE u kiosk modu. Naime, u školi imamo nekoliko starih računala koja smo postavili u hodnik škole tako da učenici mogu pristupiti Internetu. Ako se računalo restartira, opet se automatski vrati u kiosk mod. Radi se o računalima s instaliranim Windows professional OS-om.

Jao, spriječiti nestašne učenike da diraju ništa drugo osim Internet Explorera je teška zada-

ća. Prvo vam savjetujemo onemogućavanje Task Managera (opisano u jednom od odgovora u ovom broju). Drugi savjet jest korištenje Opere (<http://www.opera.com/support/mastering/kiosk/>), bolja kontrola.

Treće, da bi se automatski pokrenula kod pokretanja operativnog sustava, najbolje vam je ubaciti zapis u registry. Procedura je sljedeća: Start -> Run -> `regedit.exe` -> `HKLM\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Run`. Tamo kliknete na Edit -> New -> String, preimenujete ga u npr. "Kiosk" te mu dodijelite vrijednost "iexplore -k....." ili kako će već glasiti komanda koju želite (morate unijeti i navodnike).

Sony Vaio: Većina prijenosnika ne posjeduje zaseban numerički dio tipkovnice.